

'acceptació d'una herència' [ja Lab. 1839 si bé con- fós amb *addició*]

¹ Locució molt estesa pertot en el llenguatge popular: «la capella és *eixint* de Soperuny cap a les Bor- des de Betesa» anoto a l'Alta Ribagorçana (prop d'Areny, 1957). Ús verament gerundial, ben separ- rat del participi actiu que documentaré en els DE- RIV. i que per la forma sovint se'n distingia, i en altres fases coincidiren; altrament algunes d'elles formen transició de l'un a l'altre: l'*InvLC* assenyala *fruyts exins* l'any 1380 i *les coses exents de la terra* els anys 1361 i 1366. — ² Esperem que el nou cata- clisme dels quaranta no l'hagi colgat sota la indi- ferència de certs snobs, que ens parlen d'un «arti- cle» o un «disseny», «tan aconseguit» i horribles *calcs semblants del castellà*, llops vestits amb pell d'ovella. — ³ *Reïxer* en Saisset: «en ningú me feu pas conèixer / i així belleu podré *reïxer* / a me treute de penas», «de córrer vos rebenteu / sense mai *reïxer* cap presa» (*Catal. del Ross.*, 241, 223). ⁴ «No *sobreïxi* ni es vessi». Els dos mss. occitans *so- briesca*.

Eixirment, eixirmentar, V. sarment Eixiringa, ei- xiringar, V. xeringa Eixirvir, eixirvirit, V. eixerit Eixit, eixiu, V. eixir Eixivernada, eixivernador, eixi- vernar, eixivernir, eixiverniu, V. hivern Eixoal, -oar, V. aixover Eixobert, V. obrir Eixoblidar, ei- xoblidós, eixoblit, V. oblidar Eixobridor, eixobrir, V. obrir ⁺Eixofrina (Alins de Llitera), V. sofrina Eixoidor, eixoïment, eixoïr, V. oïr Eixombrar, V. eixamorar

EIXONAR, 'fer caure avall i desprendre (un lí- quid, un producte vegetal o animal) agafant la rama o la superfície on es troba i tirant-ho cap a terra', pro- bablement del ll. EXÜNDARE que significava 'escampar, espargir' però que essent derivat de ÜNDA 'aigües (de) mar, etc.)' pogué pendre al mateix temps el sentit de 'llevar el líquid d'una superfície' (pròpiament 'llevar el líquid, eixugar-lo fent-lo caure'); un mot d'evolució paral·lela, en un llenguatge romànic dels Alps, sembla ser el sobreselvà *tsundà* 'podar toscament, pelar po- mes, dallar un prat sec', que manté la *nd* etimològica. □ *1.ª doc.*: 1370: «naguna persona no cülleg(u)a oli- ves --- con les olives sien stades batudes o *axunades*, sots pena de cinc sous», doc. de Sant Celoni, 1370, *BABL* xii, 136.

No n'hi torna a haver notícies fins al *DT*o. de 1670: «*axunar fulla, espampolar, esporgar*: pampinare, cacu- mina defringere; coles enatos e sarmento tollere, fron- dium luxuriam tollere» (p. 76b de l'ed. de 1757, no recollit per Lacav., però d'aquell ho pren el *DBal*. vertint-ho per «despampanar», amb err. tip. *axumar*).

Després ja en Verdaguer: «a Sant Joan de l'Erm --- abets descomunals --- una torbera, com diuen allà, o un terbolí infernal --- ne trencà la gran part, els ar- rancà, transportant-los amb son gran pa d'arrels, llen- çant-los a dreta i esquerra, torçuts, malmesos i *aixo- nats*», *Excursions*, 1883 (*BibiPopAvenc*, n.º 26, pà-

gina 18): o sigui que a part d'arrencar i torçar l'arbre en va *eixonar* tota la rama, la hi va *llevar*. També es pot dir de tot l'arbre: per poder retrobar un indret al mig del bosc, quan se n'havia d'anar, «vaig deixar-hi un tronc *əšunát*, i muntanya avall...» em deia un lle- nyataire del Montnegre (Horsavinyà, 1981).

De les notes prees per Pere Coromines a l'Alt Em- pordà en l'any 1898 (Llers): «*aixonar*: es diu del caure el garró de les oliveres; ex.: *goita*, tota s'ha *aixonat* aquesta olivera»; tot el terme de Llers és terra de grans olivets, però després degué seguir observant el mot allí, a les altres parts de l'Alt Empordà o d'altres comarques, car se'n serveix com a transitiu i expres- sant accions menys suaus (encara recordo com llegint- me, com solia fer-ho en acabar un capítol, aquest primer acabat d'eixir de la fornada, expressava amb la veu i el gest una acció forçivola i rotunda), car es tracta de l'escena en què el «carlinet ros» defensa bravament el seu honor: «agafà el seu berdan la Ma- dalena i fent-lo volciar, al girar-se-li de cara, mig som- rient, el carlí, li pegà un cop de culata al cap i el va *eixonar*», *Silèn* (§ 17, p. 222); de nou en el tràgic final del siti de Can Montsant: el Bajalta desembocant «com un braçat de vent en l'obscura alcova --- abans que el cabrer tingués esma de parar el cop, li en- fonsà sota el ventre el coltell i, *eixonat en terra*, el tornà a ferir en les vergonyes i en el pit ---» (*O. C.* 105b36); abstraïent-se després, dintre, però, del radi de la idea d'"aterrar", cap a "anorrear": «sí tants i tants sorolls ressonen alhora --- de les imatges us serà im- possible de fixar-ne una --- tant pot restar estabornit a conseqüència d'un traumatisme que l'*eixoní*, com per una excitació que l'exalti desmesuradament», *Prometeu* (xiii, i, *O. C.*, 299a20); i encara també com a reflexiu d'acc. més laxa i material: «Tots els fon- aments de la nostra ànima catalana s'imbraven --- el nostre poble s'*eixonava* i s'esberlava com les dogues d'una bóta desfonada», *Pigmalió* (§ 11, p. 158, *O. C.*, 167b).

Es té la impressió d'un ús molt estrictament propi i primitiu en Ruyra, on la banyista sorpresa en una cala solitària «sentí cap a l'altra banda un xipollejar com de rems --- s'*eixonà* de pressa la mullena, es cordà les mànegues de la camisa ---» (*Pinya de Rosa* II, 213), o sigui simplement fer-se caure les gotes del bany improvisat, eixugant-les amb moviment lleu i ràpid de la mà: deu ser un ús molt viu a Blanes, car *AlcM* en cita dos altres passatges en el mateix recull. Però també es degué aplicar a d'altres líquids que hom fa baixar amb semblants massatges o un poc més prements, car Enric Valor ens informa (c. 1950) que a Castalla *eixonar* sí que és el que diu el *DFa*. (amb bona definició), però «també munyir»: ¹ en definiti- va 'fer baixar la llet' amb la masega de les mans. Tot això bones bases per a l'acte d'ablació de les olives o del seu borró («garró»). En fi també es pot usar com a reflexiu i amb subjecte de persona: «llàstima que ja no fem aquelles excursions amb En Casacuberta; pot- ser ja no podríem, perquè ja començo a *aixonar-me* --- això no és al *DFa*. --- però malgrat tot *m'aixonó*»,